

5.Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi-2007

Diş hekimliğinde ne tip otoklav alınmalı ve nasıl kullanılmalı?

Prof Dr Güven Külekçi

I Ü Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız Mikrobiyolojisi Bilim Dalı
gkulekci@istanbul.edu.tr

Fransız fizikçisi
Buhar makinesi mucitlerinden

Denis Papin

Charles Chamberland
1851-1908

Louis Pasteur
1822-1895

Auto, clavis : Otomatik olarak kitlenen

www.pasteur.fr/.../museesUS/collections.html

İlk Otoklav

Charles Chamberland
1876,1880,1884,1889

OTOKLAV
Buhar sterilizasyonu
en güvenilir, en ekonomik ve
en etkili sterilizasyon yöntemidir.

Nagpal AK ve ark
Health Popul Perspect Issues 1978 Jan-Mar;1(1):40-50
Hammond L
Aust Fam Physician 1990 May;19(5):693

OTOKLAV Buhar sterilizatörü

Basınç altında doymuş su buharı
(nemli sıcaklık) ile sterilizasyon

Temel ilke,
steril edilecek malzemenin her noktasının
belli bir ısıya sahip doymuş su buharı ile yeterli süre
temas etmesinin sağlanmasıdır.

OTOKLAV

Su kapalı bir çevrede ısıtıldığı zaman
kaynama noktası yükselir
oluşan buharın da sıcaklığı artar

1 Atm 121°C 2 Atm 134°C
Min: 15 dak; Total:40 dak Min: 3 dak; Total :20 dak
(cihaz boş çalıştığında)

ÇEVİRİM / SİKLU / SAYKIL

Sterilizasyon cihazının bir kullanımında sterilizasyonun gerçekleştirildiği evrelerin tümü

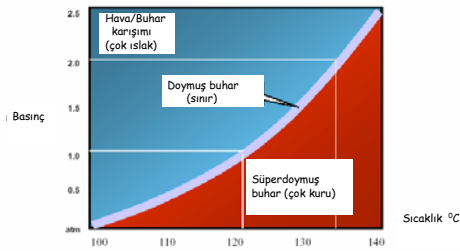
1. Sterilizasyon öncesi evre : (Tek ya da çok vakumla hava boşaltılır) Basınç ve sıcaklık yükselir.
2. Sterilizasyon evresi : Uygun basınç ve sıcaklıkta bekleme süresi
3. Sterilizasyon sonrası evre : (Son vakumla kuruma evresi) Basınç ve sıcaklık düşer

OTOKLAV

Öldürücü etki :
Yüksek sıcaklıktan ötürü protein denatürasyonu

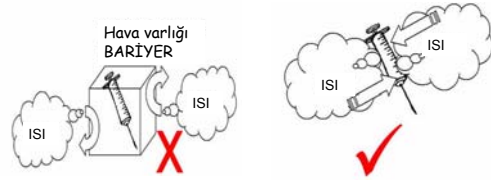
- Buhar çok etkili bir sterilleyici :
- *Buhar su oluşturacak şekilde yoğunlaştığında gizli ısını salar
  - *Yoğunlaşma sırasında hacimce sıkışır ve penetrasyonu kuvvetlenir

DOYMUŞ BUHAR = KAYNAMA DERECEİ ± 1° C

OTOKLAV

Hava + buhar sıcaklığı < Saf buhar sıcaklığı
Hava cepleri, buhar penetrasyonunu engeller !

OTOKLAV

Sterilization by steam
under increased pressure

'.....all parts of the load to be sterilized must be free of air, so that it may be permeated by the steam.'

The Lancet 28 February 1959.

OTOKLAV
temel olarak iki tip

Yerçekimi otklavı
Yüksek hızlı ön vakumlu otklav

EN (European Norm)

CEN

European Comitee For Standardization
Comitee Europeen De Normalisation

Avrupa Birliđi üyeleri

Ulusal Standart TSE → TS EN

DIN : Alman Endüstri Normu

BS : İngiliz Standartı

ISO : Uluslar arası Standart Organizasyonu → EN - ISO

Küçük OTOKLAVLAR Tezgah üstü OTOKLAVLAR

EN 13060:2004

15 yıllık bir taslak çalışmasının ardından 16.04.2004'de yürürlüğe girdi

Steril edilecek yüke göre
OTOKLAV (Çevrim) tipleri
vakumsuz N
ön vakumlu S, B

TS EN 13060:2005

31.03.2005 tarihinde yürürlüğe girdi

Tıbbi aletlerin nemli ısı ile sterilizasyonunun
↓
Sağlık bakım ürünlerinin nemli ısı ile sterilizasyonunun
validasyon ve rutin kontrolü için standart

EN 554:1994 → 2006 → EN ISO 17665-1

TS EN 554:1997 → 21.12.2006 →
TS EN ISO 17665-1

Küçük otklavların validasyon ve rutin kontrolü bu standarta bağlıdır.
Tıp, diş hekimliği, veterinerlik,
güzellik bakım uzmanları, dövme, piercing, kuaförler

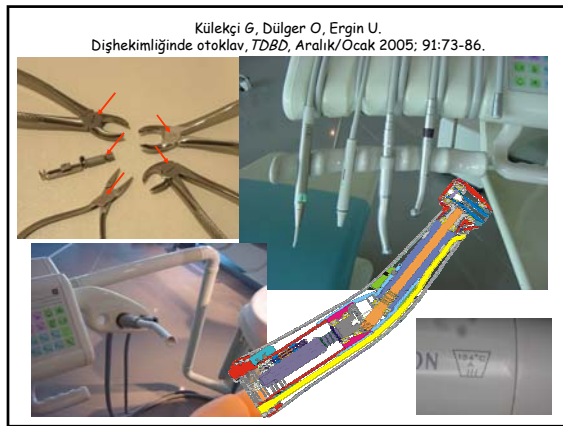
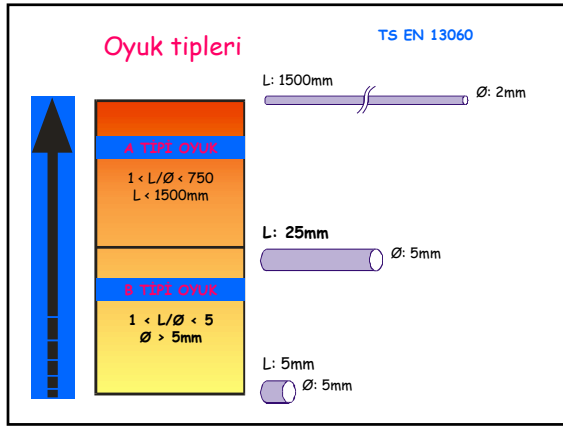
YÜK

Sterilizasyon cihazına her
gün steril edilmesi için
birlikte konulan
aletler, malzemelerdir.

TS EN 13060 YÜK

- Paketlenmemiş yekpare ürünler (unwrapped solid products),
- Tamamen gözenekli yük (full porous load),
- Az gözenekli yük (small porous load),
- Az gözenekli maddeler (small porous items),
- A tipi oyuklu yük (hollow loads A),
- B tipi oyuklu yük (hollow loads B),
- Tek katlı sarılmış ürünler (single wrapped products),
- Çift katlı sarılmış ürünler (double wrapped products)dir.

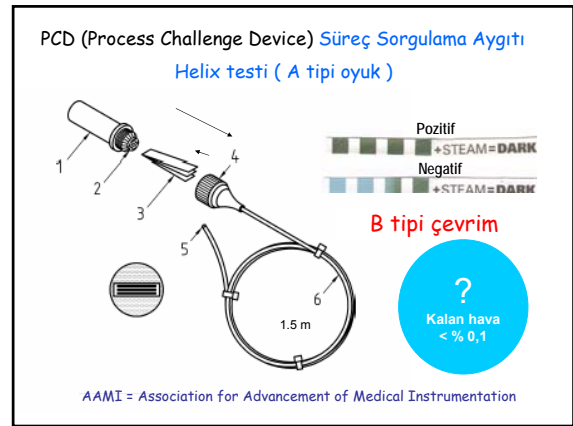
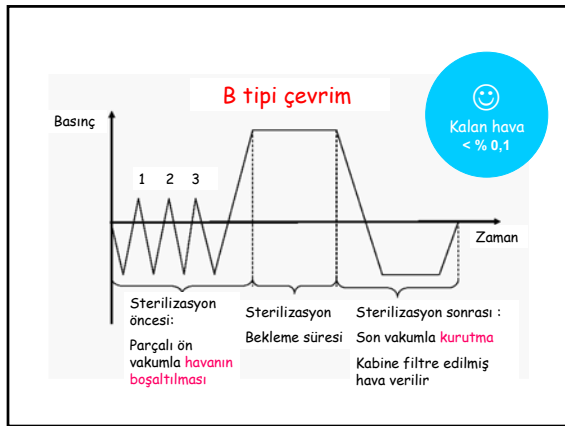
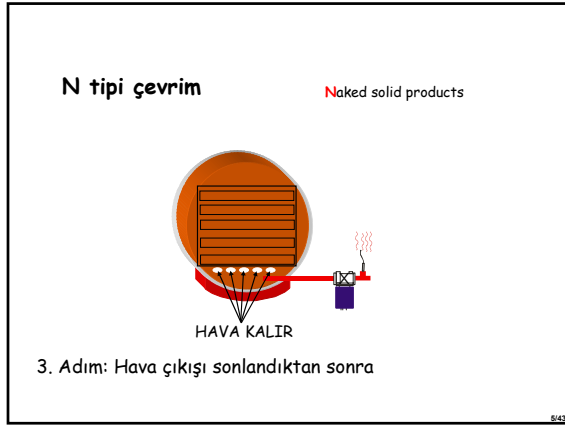
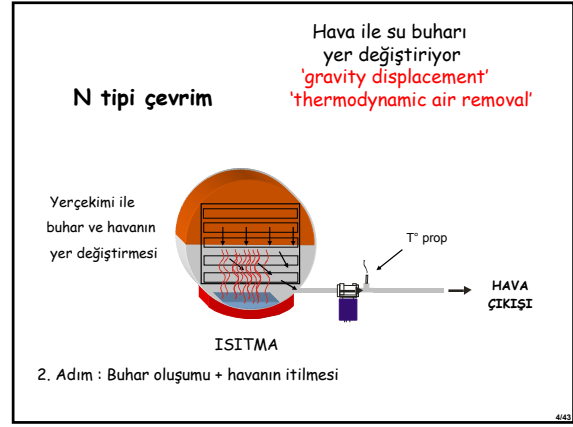
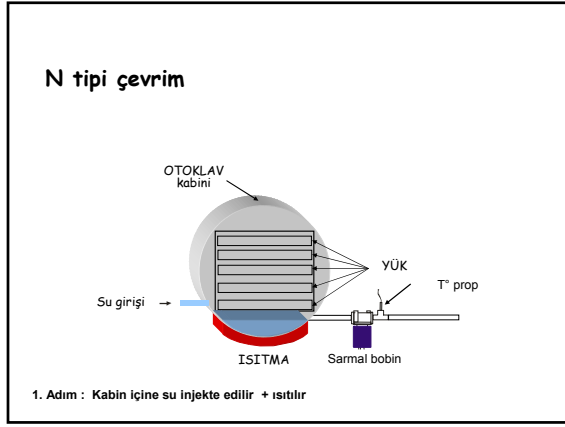

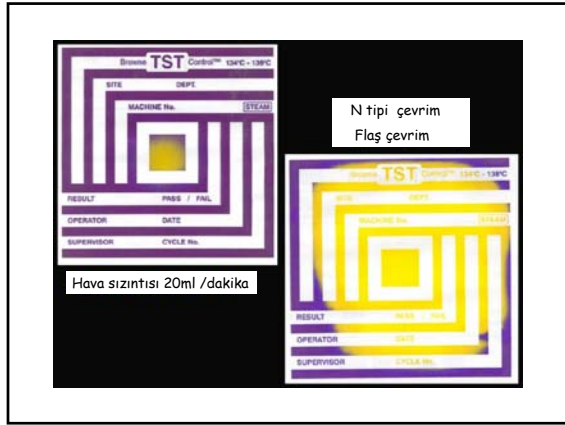
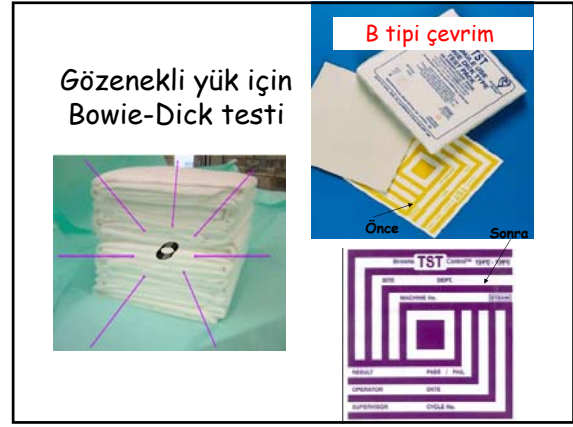
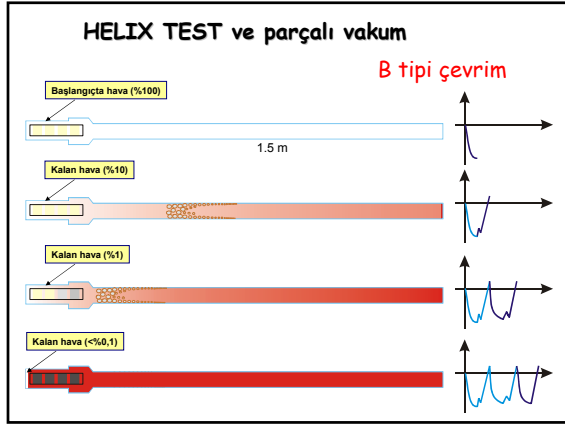
TS EN 13060

OTOKLAV ÇEVİRİMİ ya da TİPLERİ
yükleri steril edebilme özelliklerine göre yapılı

YÜK	B	S ₁	S ₂	N
Yekpare poşetsiz	EVET	EVET	EVET	EVET
Yekpare poşetli	EVET	EVET	EVET	HAYIR
Gözenekli poşetsiz	EVET	HAYIR	HAYIR	HAYIR
Gözenekli poşetli	EVET	HAYIR	HAYIR	HAYIR
B tipi oyuk	EVET	HAYIR	EVET	HAYIR
A tipi oyuk	EVET	HAYIR	HAYIR	HAYIR

S tipi OTOKLAV

Sterilization of Specific products = Specified instrument

Tek ön vakum

Hava ufak bir vakum pompası kullanılarak boşaltılır.

Alternatif Hava Boşaltma Sistemleri

Pozitif basınçlı atış sistemi: Ardarda buhar atışlarıyla

-Belirli ürünler için tasarlanmış spesifik çevrimler içerir-

Üzerindeki yük seçeneklerine göre kullanıcı tarafından sterilizasyon koşullarının seçilmesini gerektiriyor !

Flaş otoklav = Hızlı otoklav (S tipi)

Yedeği olmayan özel bir alet istenmeden kontamine olduğunda ivedi gereksinimle steril edilmesi için paketlenmeden sterilizasyon

- kurutma yok ya da çok kısa-

Paketlenmiş olanları da steril edebilecek olanları da var

İmpante edilecek araç gereç için önerilmiyor !

Hastadan kullanılmadan önce biyolojik kontrol sonucu alınmayacağı için

OTOKLAVda Prion Programı

Ön vakumlu otoklavlarda

134° C'de 18 dakika

121° C'de 1 saat

Flaş otoklavda / Flaş çevrimde çevrim 6 kez yinelenmeli

vCJD deli dana hastalığının insanlara bulaşan şekli

WHO 1999 özel önlemler

"Tek kullanımlık malzeme"

Sterilizasyon öncesi Sıcak 1 N NaOH'de 1 saat beklet

Otoklav 134⁰ C'de kullanılmalı

arkaea

'Strain 121'

121⁰C'de üreyebiliyor/ < 85⁰C üreyemiyor

Kashefi K, Lovley DR. Extending the upper temperature limit for life, *Science*, 2003;301(5635):934

'Methanobrevibacter'

Vianna ME, Conrads G, Gomes BPFA, Horz H P. Identification and quantification of archaea involved in primary endodontic infections, *J Clin Microbiol*, 2006, 44: 1274-82.

OTOKLAV ALACAKSINIZ ?

CE etiketi

seçiminize yardımcı olamaz !

Medical Devices Regulations

2002 gereği

tüm tıbbi alet araç

gereçlerde olması gerekiyor!

Ön vakum evresi olması
her yükü
steril edebileceği
anlamına gelmez !

YÜK

-Aletin yeterli mi?

-Paketleyecek misiniz?

-Steril olarak saklayacak mısınız ?

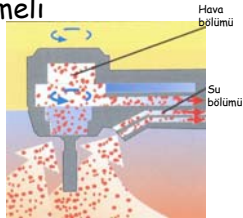
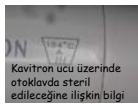
-Testil- gözenekli yük ?

OTOKLAV ALACAKSINIZ ?

Sterilizasyon Süresi ?

Başlıklar steril edilmeli

Her iki bölüm de başlık çalışırken ve durduğunda negatif basınçla dışardan içeriye materyallerin emilmesiyle kontamine olur.

Kullanım kolaylığı

Kaydetme özelliği

OTOKLAV ALACAKSINIZ ?

TS EN 13060
standartına uygunluk belgesi

Otoklav seri no - Belgedeki test no

TS EN 13060 testleri

--Üretim aşamasında--

Tip testi-model testi

Çalışma testi

(tek tek her otoklav için -6 test)*

--Kurma aşamasında--

Çevrim testleri

B&D, Helix, Vakum
(TS EN 867-4)

Validasyon(Doğrulama)

(TS EN ISO 17665-1 göre)

OTOKLAV ALACAKSINIZ ?

KABİN Hacimi ?
17, 18, 19, 20, 22 Litre

Üretici tarafından
belirlenmiş YÜK kg ?

Metal/tekstil yük ağırlığı ?

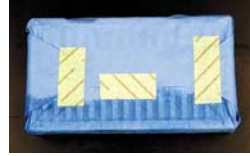
Açık tepsisi; kaset ?

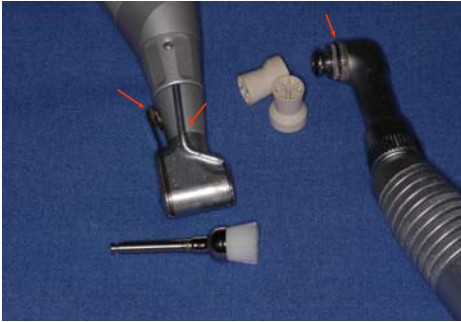
Islaklık

!!

Mikroorganizmalar ürer
Kontamine olur

Islaklık - korozyona yol açar

Metal yük için kuruluk testi

Önce (4538.1 g)

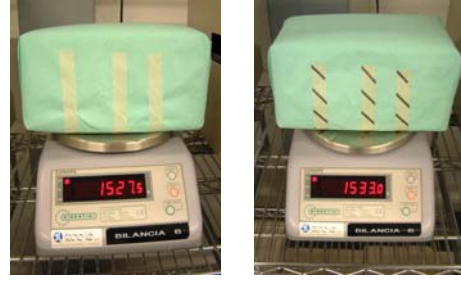
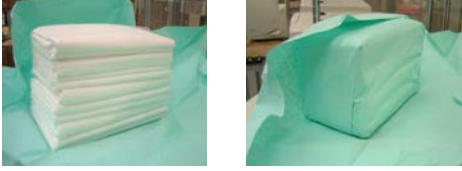

Sonra (4535.4 g)

$$\frac{m_2 - m_1}{m_1} \times 100 < 0.2\%$$

Gözenekli yük için kuruluk testi

Önce (1527.5 g)

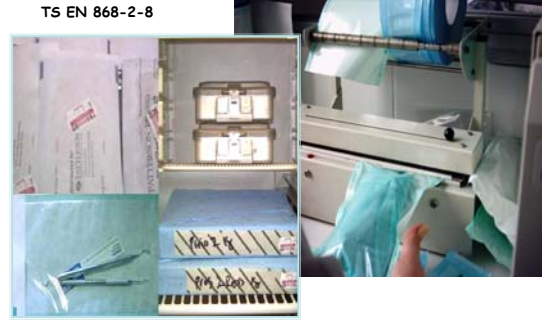
Sonra (1533.0 g)

$$\frac{m2-m1}{m1} \times 100 < 1\%$$

Cycle	Sterilization time	Drying time	Pressure
B			
121°C unwrapped	16 min	6 min	1.1 - 1.2 bar
121°C wrapped	17 min	10 min	1.1 - 1.2 bar
134°C unwrapped	4 min	6 min	2.1 - 2.2 bar
134°C wrapped	5 min	10 min	2.1 - 2.2 bar
134°C prion	20 min	10 min	2.1 - 2.2 bar
134°C flash	4 min	4 min	2.1 - 2.2 bar

PAKETLEME

TS EN 868-1
TS EN 868-2-8

Paketlemede dikkat edilecek noktalar

- Metal kasetlerin cihaz için uygun olup olmadığı bilinmeli
- Alüminyum folyo, paket lastiği, kilitli iğne, ataç kullanılmamalı
- Örtüler çift kat kullanılmalı

Bezle paketleme önerilmiyor :
1. Delikleri mikropları geçirebilir
2. Otoklavda fazla su emer ve otoklavın iç ısısını yükseltir
3. Renkli bezlerin boyası akabilir

CDC 2003

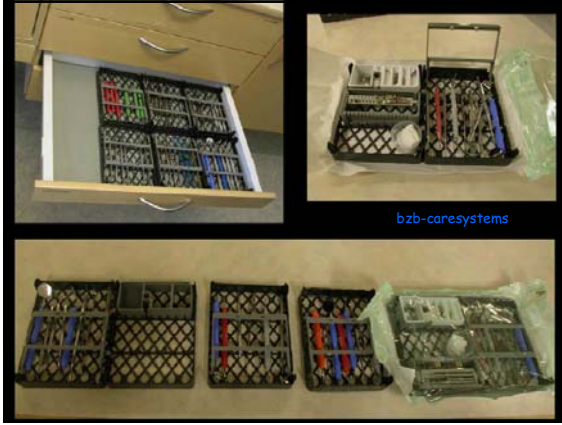
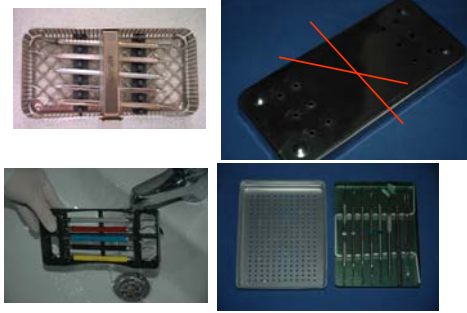
Aletlerin paketlenmeden sterilizasyonu

- 1- Sterilizasyon öncesi **yıkanmış ve kurulanmış olmalı**,
- 2- Her çevrim **mekanik** olarak kontrol edilmeli ve **kimyasal indikatörlerle** izlenmeli,
- 3- Aletler **yanmayacak** şekilde ellenmeli,
- 4- Kullanım yerine dek sterilitesi bozulmadan **aseptik olarak taşınmalı**,
- 5- **Kritik aletler paketlenmeden saklanmamalı**
- 6- Bir taşıyıcı sistemde paketlenmeden steril edilmiş **yarı kritik aletler hemen ya da kısa süre içinde kullanılmalı**

PAKETLEME

KASETLER

OTOKLAVIN YÜKLENMESİ

DOĞRU YÜKLEME

YANLIŞ YÜKLEME

OTOKLAVIN YÜKLENMESİ

- Bohçalar dikey/verev pozisyonda yüklenmeli
- Büyük paketler alt rafa, küçükler üst rafa konulmalı
- Çok sıkı yerleştirilmemeli
- Kağıt kağıt ile plastik plastik ile karşılıklı gelecek şekilde yerleştirilmeli
- Yük mümkün olduğunca **aynı maddelerden** oluşmalı
- Bohçalarla sterilizatörün duvarları arasında 5-10 cm.lik boşluk olmalı
- Büyük paketler, küçüklerin üzerine **konmamalı**

OTOKLAV - Distile su- Deiyonizer

Distile / deiyonize /revers osmoz su kullanılmalı

Düzei **her gün** Kontrol edilmeli

Min - mak düzey göstergesi
Elle-otomatik doldurma
Düzei algılayıcı dolum sistemi
Su dağıtım ağı bağlantısı

Su kalitesi = Buhar kalitesi

Düşük mineral içerikli su

Mikroorganizma ?

Endotoksin ?

>180° C'de birkaç saatte inaktive olur

Debris - temizlenmemiş aletlerde başlıkların yağından

Su rezervuarı düzenli olarak temizlenmeli

total bakteri sayısı cfu/ml

önce 2.300 - 80.000

sonra 0 - 40

endotoksin EU/ml

önce 360 - 2.200

sonra 0 - 80

Martin MV, Dailey Y. *Br Dent J*, 2001;191:622-4.

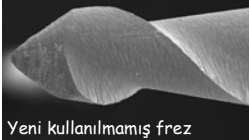
Endotoksinle kontamine olmuş aletlerle ameliyat sonrası ciddi iltihapsal reaksiyonlar oluşabilme riski
Richburg FA ve ark. *J Cataract Refract Surg*, 1986;12:248-51.

Temizlemezsen steril edemezsin !

BİYOLOJİK Kir

Gram negatif bakteri - Endotoksin

100 x

Yeni kullanılmamış frez

Kullanılmış, temizlenmemiş, steril edilmiş

Yıkayıcı dezenfektör

prEN 15883' e uygun

Ön yıkama,
Çalkalama,
Temizlik
ve
Kurutma

Tam otoklav

Tezgah üstü yıkayıcılar

Otoklav- elektronik cihaz

- Bakteri filtresi
- Kapak ayarı-lastiği
- Tepsi taşıyıcısı
- Tepsi çıkarma anahtarı
- Su doldurma boşaltma hortumları
- Kabin temizleme süngeri

Yetkin Servis-
Yazılı anlaşma

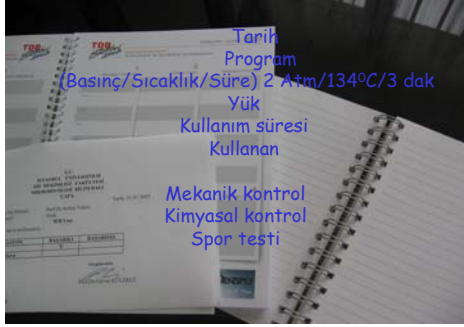
YILLIK BAKIM

yedek parça
onarımında ödünç otoklav
kalibrasyon

Küçük Vakumlu Otoklav diğerlerine göre teknolojisi çok daha fazla karmaşık; daha sıklıkla bozulabilir ve onarımı daha pahalıdır.

- DOĞRU KULLANIM
- KONTROL- Mekanik+Kimyasal+Biyolojik
- KAYIT
- YILLIK BAKIM

OTOKLAV DEFTERİ

Küçük Vakumlu Otoklav

Doğru kullanmıyorsanız,
kontrollerini yapmıyorsanız,
yılık bakımdan geçmiyorsa

KAPAKTAKİ GÜÇ $\frac{3}{4}$ TON!

20.6.2001: I Ü Diş Hek Fak

Alet sterilizasyonu şeması

Sterilizasyon işlemi, salt steril etme işleminden ibaret değildir.
Bir sistemdir.
Zincirleme işlemler dizisidir.

Prof Dr Güven Külekçi
gkulekci@istanbul.edu.tr

MART 2007

